

پیشنهاد اولیه‌ای که به تصویب رسید انجام معاملات گواهی‌های ارزی در بورس اوراق بهادار بود، به گونه‌ای که صادرکننده یا مالک ارز، این گواهی را در این بازار بفروشد و کسی که این گواهی را می‌خرد مالک این ارز شود. اما این سیاست بنا به دغدغه‌ها و جریاناتی که گفتم اجرا نشد. بنابراین دنبال این بودیم تا راهکار دیگری پیدا کنیم. وقتی این بحث‌ها مطرح می‌شد ما آنها را علنی نمی‌کردیم. لذا کسانی که در مجلس فریاد می‌زدند: «یک نفر با تصمیم‌گیری خود کشور را از بحران نجات دهد» از این ماجراها و دغدغه‌های بانک مرکزی بی‌خبر بودند، ما نیز آن زمان نمی‌توانستیم این اطلاعات را منتشر کنیم و بگوییم بانک مرکزی در تأمین ارز مداخله‌ای بورس اعلام تردید کرده است

نخستین گام‌های ایجاد مرکز مبادله بازار ارز

اگر مرکز مبادله ارزی نبود یا این تصمیم اجرایی نمی‌شد، نوسان نرخ ارز بیشتر می‌شد

کتاب

مخالفت بانک مرکزی با ایجاد بورس ارز

آقای بهمنی در آن نامه، ضمن اینکه این اقدام را مثبت ارزیابی کرده بود، اما نگرانی‌های خود را نیز ابراز داشته بود. در این نامه که در بیست و دوم مرداد ۱۳۹۱ توسط بانک مرکزی خطاب به آقای احمدی‌نژاد نوشته شده بود و رونوشت آن به وزارت اقتصاد ارسال شده بود آمده بود: «در پی تشکیل جلسات مدیریت نرخ ارز با حضور برخی از وزرا و نمایندگان محترم مجلس در بانک مرکزی در نهایت طرح راه‌اندازی بورس ارز به شرح صورت جلسات پیوست به تأیید و تصویب اعضای جلسه رسید.» در این رابطه موارد زیر به استحضار می‌رسد: «بانک مرکزی اذعان دارد که شفاف‌سازی و استفاده از ظرفیت‌های موجود در بورس اوراق بهادار از مزایای طرح فوق است. همچنین لزوم حضور بانک مرکزی در بورس ارز به همراه سایر عرضه‌کنندگان ارز مورد تأیید بانک مرکزی می‌باشد. لیکن احتمال فقدان منابع مورد نیاز جهت حضور در این بازار به لحاظ مسائل مرتبط با تحریم، نگرانی‌هایی را به وجود آورده است» یعنی با اینکه آقای بهمنی و همکارانش در آن جلسه، این مصوبه را تأیید کرده و پذیرفته بودند، اما نهایتاً بانک مرکزی در لافافه مخالفت یا عدم توانایی خودش در این رابطه را ابراز کرد.

گزارش

شماره‌های اخیر «ایران اقتصادی» که در آن جلد نخست کتاب مجرمانه‌های اقتصاد ایران به قلم مهدی و میثم مهرپور بررسی می‌شود، به بیان مسائل ارزی سال‌های ۸۹ و ۹۰ و پس از آن می‌پردازد که حاوی روایت‌هایی از سوی سیدشمس‌الدین حسینی، وزیر امور اقتصادی و دارایی دولت‌های نهم و دهم است. حسینی به نخستین نشانه‌های بروز شوک‌های ارزی در سال ۸۹ و پس از تشدید تحریم‌ها اشاره کرد. در این شماره نیز می‌توانید مطالبی را درباره طرح راه‌اندازی بورس ارز مطرح کرده است.

صادق خلیلیان، رستم قاسمی، صالح‌آبادی، مصباحی‌مقدم، من و آقای بهمنی و چند نفر از معاونان بانک مرکزی تشکیل شد، مصوبه‌ای با تأیید و امضای همه این افراد تصویب شد. متن این مصوبه چنین بود: «طرح ارائه شده از سوی وزارت اقتصاد در خصوص مبادلات ارزی در بورس به تصویب رسید.» کمیته‌ای مرکب از بانک مرکزی، بورس، گمرک و وزارت صنعت، معدن و تجارت ظرف یک هفته تشکیل و این امر را عملیاتی کرده و بر روند معاملات در بورس نظارت نماید، دبیرخانه کمیته در بورس و مسئولیت آن برعهده بانک مرکزی است. بانک مرکزی در کنار صادرکنندگان غیرنفتی و سایر عرضه‌کنندگان ارز، در بورس نسبت به عرضه ارز در نرخ بازار بورس اقدام نماید تا شفاف

اقتضای بین میزان عرضه و تقاضا را پوشش دهد.» یعنی برخلاف دهه ۱۳۷۰، به جای آنکه بانک مرکزی در بازار غیررسمی ارز بفروشد (و از قبیل آن افرادی مانند بابک زنجانی‌ها همان‌طوری که خودش در مصاحبه‌ای گفته که در دهه ۷۰ برای بانک مرکزی ارز می‌فروخته) متولد شوند، ما بازار شفافی را سازماندهی کنیم تا عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان ارز آنگاه آمده و به نرخ بورس معامله کنند. از طرفی بانک مرکزی نیز با حضور در این بازار، نرخ ارز را در جهتی که می‌خواهد و تمایل دارد هدایت کند. البته در مصوبه آمده بود که «بانک مرکزی در اسرع وقت نسبت به ارائه سیاست‌های پولی، متناسب با طرح فوق به منظور تأمین نقدینگی مورد نیاز بنگاه‌های اقتصادی و سایر

اقتضای مختلف اقدام کند» چون فرض ما این بود که حتماً باید از ارز مرجع به نرخ دیگری برسیم. از آنجا که تقاضای معاملات ریالی بالا می‌رود قرار شد یک بسته جبرانی ظرف یک هفته تهیه و ارائه شود. من ۶ روز بعد یعنی در ۱۷ مرداد ۱۳۹۱ این مصوبه مجرمانه را با امضای همه اعضای حاضر در جلسه برای رئیس جمهور فرستادم. چند روز بعد و در اواخر مردادماه نامه‌ای از دفتر رئیس جمهور با پیوست نامه بانک مرکزی به ریاست جمهوری به دست من رسید. به رغم اینکه در آن جلسه همه کارشناسان بانک مرکزی حاضر و با مصوبه مذکور موافق بودند اما این نامه سیاق خاصی داشت به طوری که نه آن تصمیم را قبول و نه رد می‌کرد. در واقع آقای بهمنی در آن نامه، ضمن اینکه این اقدام را مثبت ارزیابی کرده بود، اما نگرانی‌های خود را نیز ابراز داشته بود. در این نامه که در بیست و دوم مرداد ۱۳۹۱ توسط بانک مرکزی خطاب به آقای احمدی‌نژاد نوشته شده بود و رونوشت آن به وزارت اقتصاد ارسال شده بود آمده بود: «در پی تشکیل جلسات مدیریت

نرخ ارز با حضور برخی از وزرا و نمایندگان محترم مجلس در بانک مرکزی در نهایت طرح راه‌اندازی بورس ارز به شرح صورت جلسات پیوست به تأیید و تصویب اعضای جلسه رسید.» در این رابطه موارد زیر به استحضار می‌رسد: «بانک مرکزی اذعان دارد که شفاف‌سازی و استفاده از ظرفیت‌های موجود در بورس اوراق بهادار از مزایای طرح فوق است. همچنین لزوم حضور بانک مرکزی در بورس ارز به همراه سایر عرضه‌کنندگان ارز مورد تأیید بانک مرکزی می‌باشد. لیکن احتمال فقدان منابع مورد نیاز جهت حضور در این بازار به لحاظ مسائل مرتبط با تحریم، نگرانی‌هایی را به وجود آورده است» یعنی با اینکه آقای بهمنی و همکارانش در آن جلسه، این مصوبه را تأیید کرده و پذیرفته بودند، اما نهایتاً بانک مرکزی در لافافه مخالفت یا عدم توانایی خودش در این رابطه را ابراز کرد. به نظر این نامه و نامه‌های مشابه، آقای احمدی‌نژاد و برخی دیگر از اعضای دولت را به سمتی برد که با احتیاط بیشتری با بازار ارز برخورد کنند.